

Хрипко Т. П.,

студентка IV-го курсу

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного університету

імені В. І. Вернадського

Шаповалова А. М.,

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та історії

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного університету

імені В. І. Вернадського

ГОЛОКОСТ ЯК ЗЛОЧИН І КАРА НА ТЛІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ – 2022: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

24 лютого 2022 року наше життя змінилось назавжди. Саме цього дня російська федерація почала повномасштабне вторгнення в Україну і від цього дня почалася особлива швидкість подій сьогодення. Світ поділився на дві частини: проти та за російську агресію. Завдяки допомозі західних партнерів – Європейському Союзу та США, ми продовжуємо йти шляхом євроінтеграції і боротися за наш вибір, за нашу свободу. І поборемо!

Тема Голокосту сьогодні є актуальною, як ніколи. Саме зараз світ спостерігає за винищенням українського народу, як і 83 роки тому, у 1939 році, був очевидцем єврейської трагедії. Ми вважаємо, що злочинні дії рф щодо українського народу повинні бути визнані та засуджені всім світом так само, як і дії нацистів під час II світової війни.

Важливо зазначити, що у 1939 році почалася II світова війна, а разом із нею найбільший злочин проти людства – Голокост. Безжалісне знищення народу за національною ознакою в центрі Європи зараз може здаватися неможливим. Але чи так це? Ми спробуємо порівняти дії нацистської Німеччини XX ст. і рф XXI ст. та дійти до висновку: чи відбувається Голокост України в сьогоденні?

Голокост в Україні розпочався ж в перші дні окупації нацистами. Вже 6 липня 1941 року відбувся масовий розстріл євреїв: 51 одну людину було вбито в Хмельницькій області [7, с. 92]. На території України за часи II Світової війни від рук нацистів загинуло приблизно 900 тис. чоловік.

Варто зазначити, що на відміну від того Голокосту, який відбувався в Європі – від холоду, голоду, тортур та умов утримання людей, в Україні відбувався «Голокост від куль». До кінця 1941 року, на окупованих територіях СРСР було вбито від 500 тис. до 800 тис. євреїв та 26 500 євреїв було вбито в останні дні серпня в Кам'янці-Подільському, 25 тисяч євреїв – в Одесі у період з 23 по 25 жовтня 1941 року. Також 29-30 вересня 1941 року у Бабиному Яру в Києві було знищено більше 30 тис. євреїв. Свій Бабин Яр є майже в кожному українському місті.

На наше переконання, євреїв намагалися відокремити, пригнітити, принизити. В тих містах, де євреїв не вбили одразу вводилися особливі правила: всі євреї повинні носити жовту зірку Давида, заборона пересуватися певними вулицями, заборона відвідувань зборів. Наказ комісара округи Г. Лінднера, вивішений на вулицях Луцька в 1941 році, приписував, що євреї не мають права «вільно проходити головними вулицями. Також забороняється зупинятися поблизу комендатури. «Жиди», які порушать це розпорядження, будуть покарані смертю [6, с. 62].

Означимо, що велику роль у Голокості відіграло місцеве населення. Його вплив потрібно розглядати з двох напрямків. Перший напрямок – колабораціонізм. Люди погоджувалися на це через різні мотиви: страх за своє життя, помста та жага влади. Під час окупації нацисти видавали накази про заборону допомоги та переховування євреїв – або ж смерть. Серед лояльних до нової влади в основному були ті, хто постраждав від більшовицького режиму: розкуркулені, родини репресованих, – для яких нацисти були можливістю приховати своє минуле. Карел Беркгоф казав: «Порятунок однієї людини тут потребував ресурсів та зусиль багатьох. Водночас навіть донос однієї людини міг призвести до провалу зусиль цілої групи рятівників. Велику роль у полюванні на євреїв відіграла й місцева поліція. Тому виживати в сільській місцевості було принаймні не легше, аніж у містах» [3].

Другий напрямок – праведники народів світу. Україна займає четверте місце серед країн-рятівників євреїв, 2673 громадянина України визнано праведниками народів світу (за даними посольства Ізраїлю на 1 січня 2021 року). Ці люди допомагали переховувати євреїв. Для порятунку євреям було недостатньо просто ховатися або переїжджати з місця на місце. Їм потрібні були нові документи, які також допомагали підробити праведники.

Нацистська Німеччина здійснювала винищення євреїв у 5 етапів (за Гільбергом) [8, с. 23]:

1. Експропріація або ж примусове позбавлення майна.
2. Концентрація.

3. «Мобільні операції з масових вбивств»
4. Депортація.
5. Центри страти.

Важливо також і те, що на початку Голокосту у євреїв відбирали цінне майно. Потім їх зганяли в гетто (в Україні, зазвичай, це вулиці на окраїнах міст, які були загороджені колючим дротом). Досить цікавим на наш погляд є і те, що чоловіків єврейської національності часто вбивали одразу. Для цього існували спеціальні підрозділи: айнзацгрупи (Einsatzgruppen) – винищувальні загони. Вони просувалися разом з регулярними військами вермахту та страчували євреїв на місці. Саме так було знищено приблизно чверть євреїв [8, с. 25]. Частина євреїв з гетто згодом переводили до концтабору для примусових робіт, інших вбивали.

Аналізуючи етапи та події, які розгортаються на території нашої країни з перших днів початку військової агресії, 24 лютого 2022 року, почався масовий терор мирного населення на окупованих рашистською рф територіях. Вже на початку квітня світ побачив ті звірства, які коїлися під час російської окупації: почали з'являтися перші фото та відео підтвердження масових вбивств цивільного населення [1].

Підкреслимо, що перші докази експропріації та примусового позбавлення майна з'явилися на початку квітня 2022 року. За інформацією «Беларуского Гаюна», лише за 2 квітня 2022 року, російські окупанти здали приблизно 2 тонни награбованої техніки, особистих речей, одягу та цінних металів у відділенні російської служби доставки «СДЭК» у Мозирі [4].

Проте слід констатувати, що масові вбивства чоловіків із зав'язаними руками і кількість їх повторювань (Київщина, Чернігівщина, Харківщина) схожі на ті операції, які нацисти проводили проти євреїв.

З початку війни з Україною у 2022 році російська федерація примусово вивозила та продовжує вивозити людей з окупованих територій до росії. За офіційними даними на червень 2022 року, було депортовано майже 1 мільйон 200 тис. осіб, з яких 240 тис. з них – діти. Як повідомляє Reuters з посиланням на звіт дослідників Єльського університету, складений за підтримки Держдепартаменту США, російська федерація розвернула фільтраційні табори для допитів та тортур [2].

Слід зазначити, що з деокупацією України все більше знаходять так звані «місця страти». Сьогодні нам вже відомо про братські могили на Київщині, Донеччині, Чернігівщині, а також Харківщині – ті братські могили, про які стало відомо тільки зараз. Під містом Ізюм було знайдено братську могилу понад 400 людей, більшість яких загинула насильницькою смертю, частина з них має ознаки катувань. В Бучанському районі було знайдено братську могилу на 300 людей. В Маріуполі, за допомогою знімків супутника, знаходять нові й нові

братські могили. З появою перших звісток про воєнні злочини Україна закликає міжнародне співтовариство долучитися до створення організацій, які будуть фіксувати злочини для судів в Гаазі.

Зауважимо, що так само, як і нацисти активно застосовували пропаганду для поширення антисемітизму, який і призвів до Голокосту, росіяни використовують сучасні методи донесення фейкової інформації для подібних цілей. Їхня ідеологічна машина не приховує своїх прагнень знищити українську націю. У квітні 2022 року вийшла стаття під назвою «Что россия должна сделать с Украиной?» від одного з ідеологів «руського мира» тимофія сергейцева, у якій він розглядає чому та що треба робити з Україною та українцями, використовуючи в статті досить дивне пояснення нацизму: «нацист – это украинец, который отказывается признавать себя русским» [5]. Виходячи з вищесказаного, відбувається повне заперечення існування української нації та бажання знищити всіх, хто себе ідентифікує як українець.

І насамкінець, масове знищення нації в центрі Європи, яке відбувалося понад 80 років тому призвело до трагедії. Близько 6 мільйонів людей єврейської національності було знищено, закатовано, замордовано голодом. Не зважаючи на війну в Україні та загрозу власному життю, в місто Умань прихало 4 тис. хасидів з усього світу на святкування Рош ха-Шана. Весь світ говорив про неможливість повторення цього знову, тому євреї як ніхто інші розуміють те, що переживають українці, і своїм приїздом надають підтримку.

Означене вище переконує, що дії російської федерації спрямовані саме на повторення «Голокосту від куль», на знищення української нації. Керівництво рф послідовно використовує «нацистську методичку» для знищення українського народу, на жаль, поки успішно. На тлі російсько-української війни рф повинна бути засуджена міжнародним судом в Гаазі та визнана країною-терористом або спонсором тероризму. Саме тому, світ повинен об'єднатися та протистояти рашизму.

Список використаних джерел:

1. David L. Stern, Meg Kelly and Claire Parker Bodies, rubble line the streets of Bucha following Russian retreat : сайт. Вашингтон, 2022 URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/04/02/bucha-bodies-russia-retreat-kyiv/> (дата звернення 17.09.2022).
2. Simon Lewis and Daphne Psaedakis U.S. report identifies 21 'filtration' locations run by Russia for processing Ukrainians: сайт. Лондон, 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/exclusive-us-report-identifies-21-filtration-locations-run-by-russia-processing-2022-08-25/> (дата звернення: 17.09.2022).

3. Карел Беркгоф: «Якщо порівнювати з ситуацією в Білорусі чи Росії, студії Голокосту в Україні виглядають дуже багатообіцяюче»: [інтерв'ю з проф. Центру досл. Голокосту та геноцидів в Амстердамі, Карелом Беркгофом / розмовляв Петро Долганов] : сайт. URL: <https://uamoderna.com/pdl-min/karel-berkgof-yakshho-porivnyuvati-z-situaczieyu-v-bilorusi-chi-rosii-studii-golokostu-v-ukraini-viglyadayut-duzhe-bagatoobiczyayuche> (дата звернення 17.09.2022).
4. Телеграм-канал. Беларускі Гаюн | Belarusian Hajun project: сайт. 2022. URL: https://t.me/Hajun_BY/3778 (дата звернення 17.09.2022).
5. Тимофей Сергейцев. Что россия должна сделать с Украиной : сайт. Москва, 2022. URL: <https://ria.ru/20220403/ukraina-1781469605.html> (дата звернення 17.09.2022).
6. Голокост в окупованому Луцьку у 1941–1942 рр. / Б. Зек. Голокост і сучасність. *Студії в Україні і світі*. 2015. 1 (13). С. 50-74.
7. Хоптяр А. Голокост у Кам'янець-Подільській області: хронологія, механізми, методи винищення єврейського населення (липень 1941 – січень 1943 рр.) *Український історичний журнал*. 2020. Число 3. С. 90-102.
8. Безансон, Ален Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту / 3 фр. пер. Т. Марусик. К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. 136 с.